

Nr 297.

Av herrar **Håstad** och **Hjalmarson**, *angående åtgärder för inrättande av en arbetsmarknadsnämnd.*

Vissa på senaste tid inträffade händelser på den offentliga arbetsmarknaden ha aktualiserat frågan huru konflikter, vilka beröra s. k. samhällsviktiga funktioner, lämpligen skola lösas. Ifrågasatta åtgärder i form av lagstiftning rörande obligatorisk skiljedom och tjänsteplikt ha därvid tilldragit sig speciellt intresse. Vid interpellationsdebatten i riksdagens andra kammare den 24 oktober 1951 diskuterades möjligheterna att genom inrättande av ett organ motsvarande den privata sektorns arbetsmarknadsnämnd bidra till en önskvärd stabilisering av ifrågavarande avtalsområde.

I det s. k. huvudavtalet av den 20 december 1938 mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige stadgas rörande arbetsmarknadsnämnden bl. a. att vardera huvudorganisationen äger utse tre representanter samt att därest inom nämnden majoritet vinnes för hävande eller undvikande av konflikt rörande samhällsviktiga funktioner huvudavtalets parter ofördröjligen skola vidtaga åtgärder i syfte att få till stånd en uppgörelse mellan parterna. Av intresse i föreliggande sammanhang är stadgandet, att nämnden skall träda i funktion icke blott på begäran av endera organisationen utan även efter framställning från offentlig myndighet eller annat därmed jämförligt organ, som företräder ett allmänt intresse. Hittills har emellertid arbetsmarknadsnämndens beredvillighet att till behandling upptaga även konflikter berörande den offentliga arbetsmarknaden varit utan praktisk betydelse, sannolikt väsentligen beroende på att nämnden saknat representanter såväl för det allmänna som för flertalet tjänstemannaorganisationer. Bortsett från det s. k. centralrådet för statsägda bolag, vilket för arbetstagarpartens del endast berör LO, finnes på den offentliga arbetsmarknadens område icke något speciellt organ, vilket i likhet med den privata sektorns arbetsmarknadsnämnd skulle kunna ägna speciell uppmärksamhet åt konflikter berörande samhällsviktiga funktioner.

1948 års förhandlingsrättskommitté tar i sitt betänkande angående stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt (SOU 1951:54) avstånd från tanken på en arbetsmarknadsnämnd för den offentliga sektorn för den händelse tjänstemännen skulle tillerkännas fri strejkrätt (s. 111 ff.). Under förutsättning av att kollektivavtal skulle komma att genomföras i

fråga om de offentliga tjänstemännens arbetsförhållanden uttalar kommittén (s. 120) efter att ha avvisat obligatorisk skiljedom i intresse tvister: »Kommittén är angelägen att understryka, att dess ståndpunkts-tagande i denna del icke på något sätt berör de planer som på senaste tiden sett dagen att för de statliga och kommunala arbetsområdena få till stånd en avtalsmässig reglering av frågan om de samhällsfarliga konflikternas behandling, förslagsvis genom att här tillskapa en motsvarighet till den privata arbetsmarknadens arbetsmarknadsnämnd. Dessa förslag böra hälsas med största tillfredsställelse såsom innebärande naturliga utvägar att på ifrågavarande områden befrämja arbetsfreden».

Enligt uttalande av statsrådet Lingman vid ovanstående interpellationsdebatt torde proposition på grundval av 1948 års förhandlingskommittés betänkande icke komma att föreläggas årets riksdag.

Med hänsyn till de visserligen få men dock gynnsamma erfarenheterna av den verksamhet, som saltsjöbadsavtalets nämnd utvecklat, och av många andra skäl tro vi att en arbetsmarknadsnämnd inom den offentliga sektorn av arbetsmarknaden skall bli i stånd att utöva ett mycket gynnsamt inflytande i sådan riktning, att arbetskonflikter på de särskilt samhällsviktiga områdena skola effektivare än hittills förebyggas, varigenom behovet av tvångsingripande så långt som möjligt begränsas. Vi äro också av den uppfattningen att tillskapandet av den nya arbetsmarknadsnämnden ej behöver föregripa de beslut, som statsmakterna må komma att fatta med anledning av betänkandet från 1948 års förhandlingsrättskommitté. Vi vilja till sist inskräpa, att varje organisatorisk åtgärd, som är ägnad att förebygga utbrottet av allvarliga arbetskonflikter inom samhällssektorn, bör vidtagas utan dröjsmål, icke minst med hänsyn till de ofta uppkommande konfliktämnen under våra dagars instabila penningvärde. Oberoende av en kommande proposition rörande stats- och kommunaltjänstemäns förhandlingsrätt synes det därför motiverat att redan nu upptaga till behandling delproblemet om en arbetsmarknadsnämnd för den offentliga arbetsmarknaden.

Med stöd av ovanstående få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om snara åtgärder i syfte att genom tillskapande av en arbetsmarknadsnämnd möjliggöra en sådan behandling av konflikter på den offentliga arbetsmarknaden berörande särskilt samhällsviktiga funktioner att förbättrade förutsättningar skapas för arbetsfred å ifrågavarande områden.

Stockholm den 27 januari 1952.

Elis Håstad.

Jarl Hjalmarson.